

der opstilles i det ny Forslag; da vil jeg meget hellere holde paa det Gamle. Hvad Tilsynet angaar, foretrækker jeg ogsaa det Gamle fremfor det store ny Apparat, som er opstillet i Forslaget. Det kan jeg ikke gaa med til. Jeg kunde ønske, at ved nye Vakancer en stor Del af Lønnen blev baseret paa Skolepengene, mindst Halvdelen. Og endelig kunde jeg meget ønske, at Distriktets Beboere fik den overveidende Indflydelse paa Valget af den Lærer, der skulde undervise deres Børn. Det var blot disse Bemærkninger, jeg vilde tillade mig at gjøre.

H. Andersen: Jeg finder det ganske naturligt, at de ærede Medlemmer for Præsts Amts 6te Valgfreds (Højten) og Ringkjøbing Amts 4de Valgfreds (H. Nielsen) nære den Ansøelse, at Friskolen har havt en overordentlig stor Betydning for Skolevesenets Fremgang i det Hele. Jeg deler ikke denne Opfattelse, men det er mig ikke af sær Bigtighed, naar jeg hører, at de ærede Medlemmer have den Ansøelse. Men naar det ærede Medlem for Ringkjøbing Amts 4de Valgfreds har troet at kunne sammenligne den nuværende Friskolebevægelse med Bevægelsen i 1848, tror jeg dog nok, at han ikke har været heldig i denne Sammenligning. Der var imidlertid en anden Udtring af det samme ærede Medlem, som jeg fandt, at jeg ikke ret vel kunde lade henstaa ubesvaret, da den var direkte rettet til mig. Jeg havde i Gaar yttret Noget om, at det nu viste sig, at Friskolen ikke kunde bære sig selv, og det mener jeg, ligger deri, at flere af de Lærere, der staa paa den Side, som nærmest sympatiserer med Friskolen, gjentagende ere komne med Udtalelser om, at man maatte søge at faae Tilskud fra Kommunen til Friskolen. Deraf tog det ærede Medlem Anledning til at sige, at Friskolerne hidtil havde ikke alene baaret sig selv, men ogsaa bidraget til at bære Statskolen. Denne Udtalelse er ikke rigtig. Friskolen har ikke i mindste Maade bidraget til at bære Statskolen. Det er ganske vist, at naar en Mand tager sine Børn ud af Statskolen og lader dem undervise privat, slipper han ikke for at betale sine kommunale Skatter. Men det gjælder ikke særlig for dem, der sætte deres Børn i Friskole, det gjælder for Alle, som ikke benytte Kommunens Skole. Det er en Selvsølg, at hvad enten man lader sine Børn undervise der eller ei, er man pligtig til at betale sine kommunale Skatter, og det er et af de Forhold, som særlig medvirke til, at vort Almueskolevesen kunde holdes oppe uden at være trykkende for dem, der nærmest ere henviste til at benytte det; det Forhold nemlig, at de større Skatteydere maatte betale til det, uagtet de ikke selv benyttede Skolen. Derfor skulle de Herrer ikke komme og sige, fordi de søle Lyst til at lade deres Børn opdrage privat, at Friskolen bidrager til at bære Statskolen. De

opfylde kun deres Pligt som Skatteydere, det er det Hele. Det turde ogsaa være en Misforstaaelse, naar det ærede Medlem sagde, at Friskolen hidtil har baaret sig selv. Jeg antager, at Friskolen og Folkehøjskolen er det samme Begreb, og er det det, har den ikke baaret sig selv. Der er foreslaet paa dette Finantslovsforslag og ogsaa bevilget paa tidligere Finantslove betydelige Summer til Folkehøjskolen (Afbrydelse). Ja, er det ikke Friskolen? Er Folkehøjskolen ikke Friskolen? Er der anden Forskiel paa dem end Navnet? Der foreslaas 28,000 Kr. til Folkehøjskolen og 66,000 Kr. til fattige Elever paa Folkehøjskoler. De kunne gjerne sige, at de ere forskjellige, den ene er en Børneskole, den anden en Skole for unge Mennesker, men det er aldeles den samme Retning, som nyder de Penge, her er Tale om. Derfor siger jeg, at de Herrer ikke faa ubetinget skulde sige, at Friskolen har baaret sig selv; thi Staten har bidraget dertil. Det var dette, jeg har fundet mig foranlediget til at sige lige overfor det ærede Medlems Paastand om, at Friskolen hjælper til at bære Statskolen.

Paulsen: Jeg vil blot tillade mig at gjøre en ganske kort Bemærkning angaaende Undervisningsfagene. Jeg paaskjønner tilfulde, at Loven efter at have udtalt sig først i sin § 20 om Forskolen og dernæst i § 22 om den udvidede Skole eller egentlige Kommunens Skole, i § 23 omhandler den udvidede Skole, idet der stilles i Udfigt, at, naar en Kommune selv vil give Tilskud, vil Staten yde af Soro Akademis Midler et aarligt Tilskud af indtil 1,000 Kr. Jeg siger, at jeg paaskjønner dette fuldt ud og da navnlig, at der for den udvidede Skole blandt de Gjensstande, som der skulde læres, er nævnt Undervisning i et fremmed Sprog. Dette fremmede Sprog er vistnok til overordentlig stor Nytte, men jeg skal med disse Par Ord henlede det eventuelle Udvalgs Opmærksomhed paa, at blandt de fremmede Sprog er der efter den Erfaring, jeg har havt, og jeg tør sige, efter den Mængde Henvendelser, som ere komne til mig, særlig rigtig nok fra Arbejderbefolkningen, Grund til udtrykkelig at fremhæve Engelsk (Stemmer: Lydst). Der bliver bemærket: Lydst. Naar jeg nævnte det engelske Sprog, var det uden Henhyn til Nationaliteten, jeg ser kun paa det Sprog, som jeg mener, vil kunne yde størst Gavn og være til størst Nytte, ganske vist først og fremmest for Sømandstanden. Man maa imidlertid ikke se paa Sømandstanden som en afsluttet Kredts for sig, men maa have Tanken rettet paa den store Mængde Forældre, som sende deres Børn til Sø; derigjennem ville altsaa Børnene faae Nytte af det engelske Sprog. Det vil ogsaa kunne være til Gavn for Landmændene, men ganske vist i en mere indskrænket Betydning. Men med Diet rettet paa den Kræft, der i de senere